

rada ima. Vse jednako uči in oskrbuje in vse jednako v strahu ima. Proti družini je ravno tako pravična; vsakemu dá, kar mu gré. Delavci ali težaki ravno tako svojo pravico in plačo dobijo, kakor jim gré. Vsak je zadovoljen, vsak jo hvali in vsak ji rad na delo gré.

8. Dobra gospodinja je modra. — Ona vse dobro premisli, kar dela, in kako bi kaj boljše napravila; z mirnim srcem in s čednim jezikom graja in kara blodnosti otrok in svojih ljudi, kajti beseda modrosti je na njenem jeziku. Vraž in praznih ver nima. Ona vé vsakemu lep nauk dati in dober svet, svajo potolažiti in mir med ljudmi napraviti, zato pa dosti veljá pri sosedah, ki jo pogostoma hodijo sveta prašat.

9. Dobra gospodinja je trezna. — V jestvini in pitvini je zmerna, ne da bi se spozabila; pijanost je deleč od nje. Ona pohujšanja ne dava ne deci, ne drugim ljudem, ker vé, kaj nezmernost na telesu in duši škoduje, da hišovanje podkopuje, in da se pijanost nikomur grše ne prileže kakor ženski.

10. Dobra gospodinja je poštena. — Njeno zadržanje je pošteno, ona se vé povsod med ljudmi pošteno v besedi in djanji obnašati. Ona vsakemu poštenje in čast skazuje. V svojem zakonskem, udoviškem ali samiškem stanu je poštena in zvesta.

11. Dobra gospodinja je mirovitna. — Ona mir ljubi, ker vé, da je mir velika sreča pri hiši. Vsaka stvar si mir želi, človek pa posebno. Črv se mota, če ga potlači, ker glasa nima, s čem bi se branil in na pomoč zval. Mirovitna gospodinja vé molčati, kadar ni treba gučati (govoriti), da mira ne odpravi in nikogar ne razžali.

12. Dobra gospodinja je dobra hišna mati. — Ona je skrbna za svoje otroke in družino, jih ne zapusti ne v zdravju ne v betegi; posebno spoštuje svojega tovarša in za-nj skrbi. Je dobra za svoje domače, sosede in težake. Ona dá strah otrokom in družini, da pohujšanja ne delajo in grešnega življenja nimajo. Ona je dobrotna do potrebnih in sirot. Š.

Zdravilska novica.

(Zdravilo za koze). Dozdaj se ni znalo za drugo zdravilo, kakor da se koze cepijo (stavijo); al večkrat se primeri, da strašna bolezen vendar tudi napade ljudi, katerim so bile koze cepljene. Sedaj se sliši iz Amerike, da ondi raste trava, ki jo imenujejo „Saracenia purpurea“ (saracenia škarlatna) in ki je gotova pomoč zoper koze. Dr. Morris trdi, da v 12 urah nastane traga kozam, kadar se bolnik napije vode, v kateri je bila ta trava kuhana. Tudi drugod so z dobrim uspehom skušali zdravilno moč njeno. Ako se res potrdi, bode to velika dobrota človeštvu.

„Gosp. List.“

Jezikoslovni pomenki.

Še nekaj o imenih slovenskih krajev.

Spisal Fr. Levstik.

Fuimus Troes; fuit Ilium
et ingens gloria Teucrorum.
Virg. Aen. II. 325. 326.

V 27. in 28. listu letošnjih „Novic“ sem nekaj pisal, kako se v „Učiteljskem Tovaršu“ razlagajo imena slovenskih krajev. Gosp. pisatelj mi odgovarja v 14. listu „Učiteljskega Tovarša.“ Njegovemu odgovoru to-le:

Kar se tiče mnogih pomot v 27. listu mojega sostavka, moram povedati, da nisem imel sam popravljanja v rokah. Zato sem v 28. listu imenoval samo večje poprejšnje zmote; manjših pa, katerih je še več, ne samo devet, kakor očita gosp. pisatelj, nisem popravljaj. Tudi ne vem prav dobro, kaj se njemu zdí pogrešek? Njegovo pisanje: najdili, skubiti ne kaže trdnega slovína.

Rekel sem, da se v: u nikoli ne more premeniti naš visoki: é (Ѣ), kakoršen je v besedi: mréza; ali g. nasprotnik, da bi to izpodbil, našteva: sopréci = soprug, sopružnja (gemahl, gemahlin); frfeléti = frfeluh; žréti = žeruh, požeruh.

Res je: soprug iz korenike: prég; res ima: prég visoki: é, in tudi je tedaj res, da se je ta visoki é premenil v u; pa vendar pravda še ni dobljena — adhuc sub iudice lis est! Pisateljevej besedi: soprug (starslov. сѣрѣгъ) za nameček celó sam pristavljam še druge: tuga iz: tég; muka iz: mék; zgruziti se (zusammensinken) iz: gréz; povsod vidimo u iz: é. Toda beseda: mréza ima v starem tak-le: Ѣ, korenika: prég ima pa tacega-le: А, kar je velik razloček; torej: прѣг, тѣг, мѣк, грѣз. Staroslovenski: А se je v glasovem zvikšavanji (in der lautsteigerung) preminjal v Ѣ, in Slovenec Ѣ izreka: ó, primeri strosl. мѣдрѣ (weise), мѣжьѣ (mann), рѣка (hand) itd. itd. našemu: moder, mož, roka. Odkrito je, da so besede: soprug, tuga, muka vzete Hrvatom ali Srbom, pri katerih se stari Ѣ preminja v u: mudar, muž, ruca; vendar ima slovenščina tudi nekaj besed, pa jako malo, v katerih namestu nekdanjega: Ѣ stoji neorganski u: zgruziti se (zusammensinken), strsl. pogrѣziti (versenken); minuti, strsl. minѣti; gus poleg: gos, strsl. гѣсъ; suženj, strsl. сѣжьѣнь i.t.d.; zadnja beseda stoji na koreniki: véz (starsl. вѣз), pa naj le nikar ne misli g. pisatelj, da se šalim, ali morda zopet nevednost prodajem. — Tedaj tisti visoki é, ki je iz starega А, lahko vikšamo na o; na u ga praviloma ne moremo: visoki é (Ѣ) pa, kakoršen je v: mrézi, vikšamo samo na: a, Mikl. lautl. 144. — Ali ko bi gospod pisatelj zares bil trden, tako-le bi me bil prijel: recímo tedaj, da oblike: Omruž (?) (ne: Omruže), Omružek, Omruz niso iz besede: mréza; povedi mi, odkod je pa sama beseda: mréza? Jaz bi mu bil prisiljen reči: beseda mréza vé m da ni korenika; stati mora na koreniki: mrg, primeri latinsko: merg-e-re (tauchen, versenken). Na to bi me vprašal: ali moreš iz: mrg narediti: mrѣг, kakor si naredil: brѣis-a-ti iz brs? Jaz bi zopet moral pritrditi. Rekel bi mi dalje: moreš li iz: mrѣг narediti: mrug, kakor si naredil: brus iz brѣis? Tudi tú bi se zopet nikakor ne mogel krčiti. Potem bi me vprašal: moreš li zdaj dobiti: Omruž, Omružek, Omruz iz: mrug, kakor je: mréza iz mrѣг? Odgovoriti bi moral: gotovo iz tega lahko naredim obliko: Omruž; kajti stala bi namestu: Omružjѣ, in ta nam. prvotne: Omrugѣu, ktera je premenila goltnik: g v nebrik: ž, ker žudi: mréza stoji nam. mrѣgja, kakor: duša nam. duhja, Mikl. lautl. 197. 198. Mikl. slav. biblioth. I. 279. 280.; z oblike: Omruž do Omružka je pa majhen skok. Na to bi on rekel: Omruž in Omružek sem vendar otél; zdaj moram še: Omruz. Odgovoril bi mu: Omruž in Omružek sva res naredila, pa ne iz besede: mréza, ampak le iz njene korenike; Omružka tudi nisem izpodkopaval nikdar; ali čakite, da prideva do konca. Gosp. pisatelj morda bi me zavrnil: zdaj vendar več ne moreš tajiti osnutka: omrug, iz kterege sva naredila: Omruž in Omružek; skušajva narediti še Omruz. Moral bi mu reči: tega ne bodeva mogla. — Pa zakaj ne? Zato ker Omruz bi zopet moral stati na obliki: Omrugѣu; ali tú imamo kaj malo primér, da bi se v zadevah tej enacih goltnik (k, g, h) ne preminjal v nebrik (č, ž, š) ampak v sičnik (c, z, s). Te primere so: a) pri nekterih ženskih samostalnikih: polъza (nutzen) nam. polъzja iz: po in: lъg (lъгѣкѣ leicht), stъza nam. stъzja, priméri nemško: steg; tú bi se bilo namreč nadjati oblik: polъža, stъža nam. polъgja, stъgja, kakor: mréza nam. mrѣgja; b) druga primera je pri moškej priteklini: ec (strsl. сѣ), ktera je gotovo iz k: lovec (lovѣсѣ); c) v moških samostalnikih neslovanskega rodú: knéz (starslov. (knѣzъ) iz: